

เทศน์เช้า วันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เมื่อวานอธิษฐานพรธมาแล้ว การเข้าพรธมา เห็นไหม ถ้าเราเริ่มต้นจากความถูกต้องดีงาม ต้นไม้คด ปลายมันก็ตรง ถ้าต้นมันคด ปลายมันเฉไปทางอื่นเลย เพราะต้นมันคดไง แต่ถ้าต้นมันตรงนะ ทำอย่างไรมันก็ตรง เพราะต้นมันตรงขึ้นมาแล้วมันเสียดฟ้าขึ้นไปเลย ถ้าต้นมันคดนะมันจะไปตามดินนั่นแหละ

ในเถรวาท ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คูสติประเทศต่างๆ ที่นับถือเถรวาทด้วยกัน เวลาเขาประพฤติปฏิบัติของเขา เขาถือศีลถือธรรมของเขา เขามีค่าน้ำใจใจ แรงงานใจนะแรงงานใจ ค่าน้ำใจ มันมีค่าของวัตถุ แต่เป็นค่าของวัตถุ เห็นไหม ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถ้าศาสนาที่เจริญในวัตถุในเถรวาทด้วยกัน มันมีประเทศไทยนี้แหละ ทุณนิยมเข้าไปที่ไหนมันทำลายหมด มันทำลายประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นทั้งนั้น

ถ้าทุณนิยมเข้าไป แล้วถ้าทุณนิยมมันสามานย์ไปทั้งหมดไหม? ถ้าทุณนิยมมันสามานย์ไปทั้งหมด เราหาเงินหาทองไปทำไม? ทุณนิยมทุณยที่คดียี่ ถ้าทุณยที่ดี สัมมาทิฐิฐิความเห็นที่ถูกต้อง มิจฉาทิฐิฐิมันทำลายเขาไปทั้งนั้นแหละ ถ้ามันทำลายไปหมด เห็นไหม นี่ทุณยที่เป็นทุณยสามานย์ คิดแต่เรื่องผลของกำไรอย่างเดียว ไม่ได้คิดถึงหัวอกคนอื่นเลย แต่ถ้าเป็นทุณยที่ดี เป็นทุณยที่เราต้องใช้ทุณย ถ้าเราไม่มีทุณยของเรา ถ้าเราไม่มีทุณยของเรา เราจะทำสิ่งใดขึ้นมาได้

การทำสิ่งใดขึ้นมาได้นะ สมัยโบราณ เห็นไหม ผู้นำเท่านั้น เพราะสมัยนั้นเป็นเรื่องของแว่นแคว้น เป็นรัฐท้องถิ่น เรื่องการคมนาคมมันไม่เป็นแบบนี้ เรื่องทุณยมันยังไม่เข้ามามีบทบาทมากขนาดนี้ แต่ในปัจจุบันนี้ทุณยมันไปได้หมด มันทำลายหมดแหละ มันทำลายหมด แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราปฏิบัติกันเราก็ปฏิบัติแบบธรรมะสามานย์ ปล่อยวางๆๆ สิ่งใดก็ปล่อยวาง แล้วปล่อยวางอะไร? สิ่งนี้ปล่อยวางอะไร? นี่เรามีอะไรให้ปล่อยวาง เราทำสิ่งใดเราจะปล่อยวางสิ่งใด? เราไม่มีสิ่งใดให้ปล่อยวางเลย แล้วจะเอาอะไรมาปล่อยวาง?

แต่การปล่อยาว เห็นไหม ทูทที่ดี ทูทที่ดีเขาเห็นในท้องถิ่นนั้น ในสิ่งที่เป็นสภาวะ แวดล้อมนั้นควรทำให้มันยั่งยืน เพราะมันจะได้หาผลประโยชน์ของมันได้ต่อเนื่องกันไป ทูทที่ดี เขาดูแลของเขา เขาใช้สอยเพื่อประโยชน์ของเขา เราเกิดมาเรามีของเรามาอยู่แล้ว เรามีจิตของเรา มาอยู่แล้ว จิตของเราปฏิบัติจิตขึ้นมา แล้วเราเกิดมาพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาในแว่นแคว้น ไค? ในประเทศอันสมควร ประเทศอันไหนมันสมควร?

คูสิในเดรวาทด้วยกัน ที่อื่นเรื่องทูทไม่เหมือนเมืองไทย เมืองไทยนี้ทูทนิยมมันครอบงำ พอครอบงำขึ้นไป เวลาปฏิบัติไปต้องการความสะดวกต้องการความสบาย แล้วต้องการความจริงด้วยนะ ความจริงของความรู้สึกนึกคิดใจ ความจริงไม่เป็นความจริงโดยตัวมันเองใจ ถ้า ความจริงโดยตัวมันเองนะมันจะหวั่นไหวไปกับสิ่งใด?

อุตตา หิ อุตตโน นาโถ คนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตนได้ เห็นไหม นี่เสาบัก ไปในดิน ๔ สอก โผล่จากดิน ๔ สอก ลมมันจะพัดขนาดไหนมันก็ไม่หวั่นไหวหรอก ทีนี้ถ้ามัน หวั่นไหวมันเพราะเหตุใดล่ะ? มันหวั่นไหวไปไม่ได้ มันหวั่นไหวไปไม่ได้เพราะมันไม่มีสิ่งใด ในหัวใจ นี่ถ้ามันเป็นความจริงใจ แต่ถ้ามันไม่เป็นความจริง ตัวมันเองพึ่งตัวมันเองไม่ได้ อาศัย สภาวะแวดล้อมทั้งนั้น อาศัยคนที่จะค้ำจุนอย่างเดียว ไม่สามารถอาศัยตัวเองได้

แต่ถ้าเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าตรัสรู้อยู่ในป่า อยู่ที่โคนต้นโพธิ์องค์เดียวเท่านั้นแหละ ไปเทศน์ธัมมจักกฯ ปัญจวัคคีย์ ๕ คนเท่านั้น แล้วเวลารู้ขึ้นมาก็รู้เฉพาะพระอัญญาโกณฑัญญะองค์เดียว อีก ๔ องค์นั้นไม่รู้ นี่พึ่ง เทศน์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปฐมเทศนานะ นี่เทวดา อินทร์ พรหมส่งข่าวเป็น ชั้นๆ ขึ้นไป

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว เห็นไหม จะสอนใคร ได้หนอ? จะสอนใครได้หนอ? คือว่ามันละเอียดลึกซึ้งไง ถ้าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้ามันเป็นนามธรรม แต่นามธรรม ไม่ใช่ว่านามธรรมแล้วพิสูจน์กันไม่ได้ นามธรรมแล้ว ยกให้กับนามธรรมไปหมด สิ่งที่เป็นวัตถุจะทดสอบไม่ได้

วิทยาศาสตร์ พุทธศาสน์ เห็นไหม เวลาสัมมาสมาธิ ถ้าคนทำสมาธิไม่เป็นนะ ว่างๆ ว่างๆ ใ้อ่างๆ มันเป็นสัญญาอารมณ์ มันเป็นสัญญาอารมณ์ แต่ถ้าเป็นความจริงนะตัวมันว่าง พอตัว มันว่าง มันเข้าไปสัมผัสแล้วอ้อ แล้วผลลัพธ์มันแตกต่างกัน ความรู้สึกนึกคิดมันแตกต่างกัน ความ

สงบมันแตกต่างกัน นี่ไงมันเป็นความจริงด้วย อันนี้ทุนที่เรามีอยู่แล้วไง ทุนที่ในหัวใจของเรามีอยู่แล้ว ที่เรามาแสวงหากันอยู่นี่ไง เราแสวงหาหัวใจของเรา ถ้าเราแสวงหาหัวใจของเราได้นะ โลกธรรม ๘ มันอยู่เก๋ๆ เงินๆ ของมันอยู่ข้างนอกนะ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับพระอานนทนะ

“อานนท์ รูปอันวิจิตร เสียงอันไพเราะ สิ่งที่มีคุณค่าทางโลกไม่ใช่กิเลส ตัณหาความทะยานอยากของคนต่างหากมันเป็นกิเลส”

เสียงอันวิจิตร ทุนนี้มันเป็นโทษกับใคร? ทุนมันก็คือกระดาษทั้งนั้นแหละ มันให้โทษกับใครล่ะ? แต่คนที่ใช้มัน เห็นไหม นี่คนที่ใช้มันใช้มันในทางที่ผิดใจ แต่ถ้าในทางที่ถูกล่ะ? แล้วจิตใจของคนสูงต่ำขนาดไหน? แต่ถ้าเป็นทุนนิยมต้องกำไรสูงสุดเป็นที่ตั้ง ฉะนั้น กำไรสูงสุดแล้ว สิ่งที่กระทบกระเทือน สิ่งที่มีมันเบียดเบียนใคร เบียดเบียนใครก็ต้องแก้ไขเอาไปข้างหน้า

สร้างเขื่อนก็ต้องย้ายชุมชน ตัดไม้ทำลายป่าเพื่อผลของตัวใจ แต่มันมีประโยชน์ไหม? มันก็มี แต่ถ้าคนที่เขาเป็นล่ะ? คนที่เขาเป็น เห็นไหม เขาสร้างฝายน้ำล้น เขาใช้มันโดยความยั่งยืน เขาสร้างเขื่อนด้วยธรรมชาติ ตันไม้มันจะชับน้ำที่รากของมัน ที่ดินของมัน เขื่อนธรรมชาติมันชับน้ำของมันได้ แต่มันไม่ทันใจ มันไม่ทันใจเรา เห็นไหม นี่ถ้ามันทำลายไปหมด แต่ถ้าเรารักษาใจของเราล่ะ? เราคืนใจของเราเจอล่ะ?

ถ้าเราเจอหัวใจของเรา นี่ทุนของเรา ถ้าใครไม่มีทุนก็ทำอะไรไม่ได้หรอก ถ้าใครมีทุนขึ้นมาซะ แต่ไม่ใช่ทุนสามัญ ทุนสามัญมันจะแสวงหาเอา มันจะบังคับเอา มันจะนึกเอา เห็นไหม โครงการคิดแล้ววิจัยแล้วต้องได้เท่านั้น ต้องได้เท่านั้น ปฏิบัติแล้วต้องลดสั้น ต้องบรรลुธรรม...บรรลุธรรมไม่บรรลุธรรม ไม่มีใครสามารถไปแก้ไขความเป็นจริงอันนั้นได้

ถ้ามันเป็นจริงนะ มันเป็นสมาธิก็สมาธิจริงๆ ถ้ามันเป็นปัญญาก็เป็นปัญญาจริงๆ แล้วถ้าคิด สมาธิ ปัญญาล่ะ? มรรคสามัคคีตามความเป็นจริง มันสมุจเฉทปหานขาดไปแล้ว ใครก็ยับยั้งอันนั้นไม่ได้ ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมาแล้วใครจะเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นไม่ได้ มันเป็นความจริงของมันมันเป็นอกุปปธรรม แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สร้างให้ใครไม่ได้ แล้วทำลายของใครไม่ได้ด้วย แต่ถ้าใครทำ ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ถ้าเป็นความจริงขึ้นมาถึงเป็นความจริง ถ้าไม่เป็นความจริงขึ้นมามันก็เป็นเรื่องของกิเลสใจ เรื่องของสติปัญญาอารมณ์ใจ

เรื่องของหัวใจเรา เห็นไหม นี่เราต้องทำต้นของเราให้เสมอดันเสมอปลาย การปฏิบัติ เสมอดันเสมอปลาย การปฏิบัติสม่ำเสมอ นี่ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี ผู้นั้นอย่างน้อยได้ออกคามิ ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี แต่เวลามันไม่เสมอดันเสมอปลายไง มันปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ ถ้าปฏิบัติไม่สม่ำเสมอ เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย นี่เดี๋ยวก็ดีเดี๋ยวก็ร้าย คุณติคุณกาลมันก็เปลี่ยนแปลง อากาสมันก็เปลี่ยนแปลง ความพอใจความไม่พอใจของเราเปลี่ยนแปลง พอมันได้สมาธิขึ้นมาไม่ได้สมาธิ ขึ้นมามันก็เปลี่ยนแปลง มันไม่มีอะไรเป็นจริงสักอย่าง แล้วอะไรเป็นจริงล่ะ? เราต้องมีสัจจะ

คุณเวลาเราอธิษฐานพรรษา นี่สมัยที่การปฏิบัติมันเข้มแข็งนะ เรื่องการไม่นอนเป็นเรื่อง ปกติเลย เรื่องการไม่นอน แล้วเวลาเราอดอาหารนี่นะเราว่าเราหิวกระหายมาก เวลาอดนอน ทรมาณมาก ทรมาณกว่าการหิวข้าวอีก เวลาหิวอดนอนทรมาณมาก แล้วทรมาณเพื่ออะไรล่ะ? อ้าว ก็ ทรมาณบอกทรมาณกิเลส เราบอกไม่ได้ กิเลสเราจะต้องมีความสะดวกสบาย เราทรมาณเรา ต้องทรมาณกิเลสไป

กิเลสมันอยู่ที่ไหนล่ะ? กิเลสมันอยู่กับเรา พอเราบอกว่าไม่ใช่ทรมาณกิเลส เป็นการ ทรมาณเรา พอทรมาณเราเรารู้สึกคลุกคลาน เราทุกข์ยากไปหมดเลย ก็กิเลสมันอยู่กับเรา เวลา ทรมาณไปแล้ว ทำสิ่งใดนะ นี่ถ้าวัตถุทำอะไร ถ้าเราย่อยสลายไปแล้วมันจะสูญหายไปเลย แต่จิต นี้ยังทำลายยิ่งอกงาม ยิ่งทำลายยิ่งผ่องใส ยิ่งทำลายยิ่งสะอาดบริสุทธิ์

การทำลาย เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “ตัดป่า ทำลายป่า ไม่ได้ตัด ต้นไม้แม่แต่ต้นเดียว”

ทำลายกิเลสไปแล้วมันเหลือแต่ธรรมชาติ ถ้ามันทำลายได้จริงนะ นี่ทำลายได้จริง คนเรา ทำลายหัวใจได้จริงมันจะไม่เกิดไม่ตายไปอีก มันต้องสิ้นสุดมันได้ นี่เราก็บอกว่าเราจะทำลายให้ ได้ๆ ทำลายแล้วมันทำลายไม่ได้หรอก เพราะตัวมันเองคิดว่าทำลายแล้วมันทำลายส่งออก มันไม่ ทำลายตัวมันเอง เป็นไปไม่ได้หรอก ทีนี้เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทวน กระแส เห็นไหม ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจ ทีนี้ทวนกระแสกลับเข้าไปสู่ใจอย่างไรล่ะ?

เราเคยเห็นน้ำมันไหลขึ้นไปที่สูงไหม? แม้แต่วิทยาศาสตร์ก็ทศเอาขึ้นไป น้ำธรรมชาติ ของมันที่ไหลขึ้นที่สูงเราเห็นไหม? ถ้าเราเห็นเราก็ตกใจนะ แล้วถ้าเราทำภาวนาของเราขึ้นไป แล้วเกิดภาวนามยปัญญา ปัญญาที่มันเข้าไปชำระกิเลส ปัญญาที่ทวนกระแสเข้าไป เราเห็นแล้ว เราทิ้งนะ เราทิ้ง มันคืออะไรล่ะ? นี่ไงที่มันทวนกระแสเข้าไปไง นี่ภาวนามยปัญญามันเป็น

อย่างไรเง ถ้ามันรู้จริงขึ้นมาละ อธิบายอย่างไร อธิบายจนปากฉีกไอ้คนไม่รู้ก็คือมันไม่รู้ มันไม่รู้ ก็คือมันไม่รู้หรืออก แต่ถ้าคนรู้จะพูดคำเดียว ไอ้คนรู้ด้วยกัน ไซ้

ความจริงอย่างนี้ เราปฏิบัติความจริงขึ้นมาแล้วใครจะมาเฉไฉ ใครจะมาทำให้ความจริงของเราคลาดเคลื่อนไป มันไม่มีหรืออก เห็นไหม เวลาทรัพย์ ทรัพย์ของเรา บุญกุศลของเรา นี่ตกน้ำไม่ไหล ตกไฟไม่ไหม้ ใครมาแย่งชิงไม่ได้หรืออก แต่สมบัติเขาแย่งชิงได้นะ แล้วนี่อริยทรัพย์ด้วย อริยทรัพย์ เห็นไหม เวลาพญามารนะ พระในสมัยพุทธกาลประพาศปฏิบัติจนถึงที่สุดแห่งทุกข์ แล้วมารเขาค้นหา ค้นหาตลอดไปทั่วสามโลกธาตุเลยวจิตดวงนี้ไปไหน? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกนะ “พญามาร เธอไม่ต้องค้นหาหรืออก เธอหาหัวใจหาธรรมชาติของคุณศิษย์เราไม่เจอหรืออก เธอหาไม่ได้หรืออก”

นี่ถ้าจิตมันไม่ผันไป มารมันครอบงำอยู่มันผันไปไม่ได้หรืออก เราจะบอกว่าเราทำลายขนาดไหนนะ มารมันหัวเราะเยาะ ไอ้มันไปตามกระแสใจ มันส่งออกไป เราคิดเองนึกเองใจ แต่อัจฉิของเรามันอยู่เบื้องหลังไอ้ความรู้สึกนึกคิดนั้นใจ มันเป็นไปไม่ได้หรืออก แต่ถ้าไปทำลายมัน เวลามันทำลายมันเข้าไป ทำลายมาแล้ว เห็นไหม มารมันค้น มารมันแสวงหา มารมันผันในวัฏจักรเลย หาวจิตดวงนี้มันไปไหน? จิตดวงนี้ไปไหน? นี่สิ่งที่เราครอบงำมันอยู่มันหายไปไหน? หาไม่เจอ

นี่เง ใครจะไปฉ้อฉลความเป็นจริงให้เป็นความเท็จเป็นไปไม่ได้ เราปฏิบัติของเราให้เป็นความจริงของเรา อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน นี่เราปฏิบัติไปแล้วเราก็อสงสัยเราก็อลังเล แล้วเราก็อถามครูบาอาจารย์ของเราไปเรื่อย นี่มันสงสัยแน่นอนอยู่แล้ว แต่ถ้าเป็นความจริงนะ หลวงปู่มั่น หลวงตาท่านพูดเลย

“สาธุ แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่ตรงหน้าก็ไม่ถาม”

เพราะถ้าถามท่านก็บอกอันนี้เหมือนกัน เพราะคนที่รู้คนที่ได้ภาษา เขาก็คือภาษาเดียวกัน คนได้ภาษาใจเขาก็คือได้ภาษาเดียวกัน ฉะนั้น ถ้าถามก็คือภาษาเดียวกันเพราะมันรู้อยู่แล้ว แต่ถ้าเราไม่รู้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกขนาดไหนเราก็อไม่รู้ ศึกษาเรียนมา นี่พระไตรปิฎกเข้าใจได้หมดเลย แต่ไม่รู้เรื่องของตัวเอง นิพพานเป็นอย่างไรถึงยังสมาธิเป็นอย่างไร? สมาธิมันก็ว่างๆ นี่เง ว่างๆ อากาสมันก็ว่าง สรรพสิ่งในโลกมันก็ว่าง มันเป็นสมาธิไหมล่ะ? แต่ถ้าตัวมันว่างล่ะ? ในความว่างมันว่างในตัวมันเองมันงงไหมล่ะ?

ถ้ามันงงขึ้นมา เห็นใหม่ สิ่งที่มีมันทำขึ้นมาเราทำขึ้นมาตามความเป็นจริง ต้นไม้คนละ ถ้า ต้นมันคนละ นี้เราเอาแต่ความพอใจของเรา อำนาจเขาแย่งชิงกันนะ อำนาจของผู้ใช้อำนาจ ถ้าเป็นผู้ที่ดี เป็นผู้ที่มีศีลสัตย์สุจริต อำนาจนั้นก็สร้างแต่คุณงามความดี แต่ถ้าอำนาจนั้นมา อำนาจนั้นถ้า จิตใจมันทุจริต มันเบียดเบียน ผลประโยชน์ทับซ้อน แล้วตอนนี้กิเลสมันอยู่กับเรานั้นก็ ผลประโยชน์ทับซ้อน ศีลธรรมก็เรื่องของธรรม กิเลสก็ซ่อนอยู่ข้างหลัง มันเป็นผลประโยชน์ทับซ้อนทั้งนั้นเลย ทำความสงบของใจขึ้นมาละ ไม่ให้มันทับซ้อน ให้เป็นหนึ่งเดียว

จิตสงบคือจิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้เป็นหนึ่ง แล้วถ้ามันใช้ปัญญาไม่เป็น สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิมันมีความว่างกับกิเลส ว่างๆ ว่างๆ มันไปว่างอยู่ข้างนอกใจ กิเลสมันอยู่ที่ตัวเรา มันทับซ้อนอยู่ นี่มันเลยคดไป ต้นคดปลายตรงไม่มี แต่ต้นมันตรงนะ เราทำของเราให้ถูกต้องดี งาม แล้วผลมันจะงอกงามขึ้นมาจากหัวใจของเรา แล้วถามใคร? ถามปัจจัยจัดตั้ง ความรู้ในหัวใจของเรา ถามความจริงอันนี้ แต่เวลาเราปฏิบัติถึงได้ผลแล้วเราไปกราบเรียนครูบาอาจารย์ก็เพื่อยืนยันความจริง เพื่อยืนยันความจริง แล้วถ้ามันไม่จริงเราก็แก้ไขของเราไป ครูบาอาจารย์จะแก้ไขให้เราละ ถ้าเราปฏิบัติของเราจะได้ผลแบบนี้

ฉะนั้น วันเข้าพรรษาแล้วเราจะประพฤติปฏิบัติของเราอย่างไรเพื่อให้ได้มรรคได้ผลนะ ถ้าให้ได้ความสงบของใจ ให้เห็นคุณค่า แรงงานใจ ค่าของน้ำใจกับค่าของวัตถุให้มันเห็นเสียที ถ้าเราเห็นค่าของน้ำใจนะ จิตใจมันจะทุกข์มันจะยากมันก็อยู่ได้ แต่ถ้าจิตใจมันทุกข์ยากนะ จะมี ล้นฟ้ามันก็ทุกข์ ยิ่งทุกข์จนเจ็บใจยิ่งทุกข์ใหญ่เลย แต่ถ้ามันมีคุณค่าของใจนะ อยู่โคนไม้อยู่ที่ไหนมันอยู่ได้ หลวงตาท่านเป็นคนจนผู้ยิ่งใหญ่ มีบริวาร ๘ เท่านั้น หาเงินหาทองเพื่อช่วยเหลือชาติ พวกเรานี้จะมีเงินมีทอง มีทุกอย่างเลย เราทำประโยชน์กับใครบ้าง?

เวลาหลวงตาท่านทำประโยชน์ของท่านสำเร็จแล้ว ท่านยังทำประโยชน์กับสาธารณะ เห็นใหม่ นี่เพราะอะไร? เพราะคนจนผู้ยิ่งใหญ่ เพราะท่านทำใจของท่านได้แล้ว คุณค่าของน้ำใจ มีค่ามาก แต่ให้เป็นสัมมาทิฐิ ให้เป็นความเห็นถูกต้องนะ อย่าเป็นมิจฉา ถ้าเป็นมิจฉานะ ค่าของน้ำใจ น้ำใจอันนี้มันคิดผูกพยาบาท มันทำลายเขาไปทั้งนั้นเลย ถ้าใจมันคิดทำลายนะ มันมีเล่ห์กลของมันทำลายได้หลายชั้นหลายซ้อน เห็นหน้าแต่ไม่รู้ใจ ทำลายกันไปหมดนะ

ฉะนั้น ค่าของน้ำใจ ถ้ามันเป็นธรรมจะเป็นประโยชน์มาก ถ้ามันเป็นกิเลสตัดหาความ
ทะยานอยากมันก็เป็นโทษมาก ฉะนั้น สิ่งที่จะชำระสะสางมัน คือ สมาธิ ปัญญา ดูแลหัวใจของ
เรา เพื่อประโยชน์กับเรา เอวัง